

Taal en stigma

Over ‘druggebruikers, drinkers, gokkers’ versus mensen die gokken, alcohol of andere drugs gebruiken

Een gelaagde kijk

Er zit veel variatie op maatschappelijke attitudes ten opzichte van het gebruik van alcohol, psychoactieve medicatie, illegale drugs en gokken. Dat kan gaan van 'lekker genieten en ontspannen' of 'leve onze biercultuur' over 'een noodzakelijk iets' en 'het is maar een spelletje' tot 'onverantwoord gevaarlijk'. Die houdingen kunnen er al heel anders uitzien wanneer het gebruik problemen veroorzaakt. Denk aan ongevallen thuis, op het werk of in het verkeer onder invloed. Of aan schulden door gebruik of door het gokken. Wanneer het over chronische problemen door hun gebruik of door het gokken gaat, zijn de houdingen vaak nog negatiever.

In al die variatie zit nog een tweede niveau van verschil in attitudes. Want of het nu om het gebruik op zich of om problemen door het gebruik gaat, vaak zijn de opvattingen veel negatiever wanneer het om illegale drugs gaat dan wanneer het alcohol, psycho-actieve medicatie of gokken betreft. Bij uitbreiding wordt iemand die illegale drugs gebruikt, alleen al omwille van dat gebruik sneller als gevaarlijk, onbetrouwbaar, oneerlijk, onvoorspelbaar bestempeld. Voor wie met illegale drugs chronisch in de problemen komt, wegen de negatieve attitudes des te meer door. Nochtans verschilt het gedrag van iemand met een illegaal drugprobleem niet zo sterk van dat van iemand met bijvoorbeeld een alcoholprobleem.

De rode draad is vaak dezelfde: hoe over het gebruik en de problemen door gebruik gedacht en gecommuniceerd wordt, is al vele decennia sterk gekleurd door een uitgesproken **morele kijk**. Die weegt vaak zwaarder door in hoe er over illegale drugs gedacht wordt dan wanneer het over bijvoorbeeld alcohol of gokken gaat. Uiteraard is die kijk niet statisch maar in constante evolutie. Zo moet men niet zo ver terug gaan in de tijd om periodes terug te vinden waarin bijvoorbeeld alcoholgebruik veel meer als iets onverantwoords werd beschouwd of waarin het gebruik van morfine en cocaïne veel minder wenkbrauwen deed fronsen. Bovendien is die maatschappelijke kijk ook erg cultureel bepaald.

In de voorbije decennia en in onze huidige maatschappij lijkt de benadering van illegale drugs soms door te slaan in morele paniek. Dat uit zich in uitspraken zoals 'iemand is gedoemd om kapot te gaan aan…', 'een generatie jongeren wordt bedreigd door…' of 'de hele maatschappij wordt ontwricht door…'. Denk bijvoorbeeld aan de periode zo'n dertig jaar terug toen samen met de doorbraak van de elektronische dance-muziek ook het fenomeen van recreatief party-druggebruik een sterke opgang kende.

> *"Als de mensen horen dat je 20 jaar terug met drugs gestopt bent en je leven over een andere boeg gooide, zal er niet snel voorgesteld worden om nog eens een lijntje of een shot te proberen want dat dit toch geen kwaad kan. Maar als ze horen dat je 20 jaar geleden gestopt bent met drinken, dan nog krijg je toch keer op keer de vraag of je 'nog steeds geen glas meedrinkt' …"*

Bij dat alles mag niet over het hoofd gezien worden dat negatieve attitudes ook harder doorspelen ten opzichte van **vrouwen** of **jongeren** die alcohol of andere drugs gebruiken (of daarmee in de problemen komen), net als tegenover bepaalde **kwetsbare groepen** (denk aan mensen in precaire woonsituaties of mensen met psychiatrische problemen) en **minderheden** (bijvoorbeeld etnisch-culturele minderheden).

Helaas kunnen ongenuanceerde opvattingen en onwetendheid op tal van manieren een negatieve rol spelen. Het gaat dan niet alleen over het gebruik of de risico's maar bijvoorbeeld ook over wat het vergt om een alcohol-, drug- of gokprobleem te overwinnen. Of over hoeveel inzet er nodig is om herstel te bestendigen. Via de populaire media (en vaak gelinkt aan bekende personen) wordt immers een beeld gecreëerd dat laat uitschijnen dat men compleet kan 'genezen' door zich simpelweg een paar dagen te laten opnemen in 'rehab' (al dan niet in een luxe resort). Terwijl de weg naar herstel vaak lang is, niet zelden meerdere pogingen vergt en het terugvinden van een plaats in de maatschappij een nog veel grotere uitdaging kan vormen. Bij uitbreiding wordt door elk bericht waarbij het herval van een bekende persoon wordt voorgesteld als een persoonlijk falen het negatieve beeld versterkt dat wie 'eens verslaafd, altijd verslaafd' is. Terwijl herval in de realiteit vaak deel uit maakt van de moeilijke weg naar herstel.

Uiteraard richten het gebruik van alcohol, illegale drugs en gokken veel schade en leed aan. Dat gaat van persoonlijke drama's tot een hoge maatschappelijke kost (denk aan de miljarden die het aan gezondheidszorg, justitiële capaciteit, maar ook aan economisch kapitaal kost). Een objectievere en genuanceerde benadering in plaats van een morele kijk (ook los van de legale status van drank, drugs, pillen of gokken) helpt om stigma te voorkomen. Ze kan veel waardevols bijdragen in hoe we als maatschappij omgaan met het gebruik en de problemen die ze kunnen veroorzaken. Zo'n benadering kan met andere woorden helpen om de negatieve impact, de schade en het leed die alcohol, gokken en illegale drugs met zich meebrengen tegen te gaan of beter op te vangen.

De impact van stigma

De reden waarom het belangrijk is om aandacht te hebben voor negatieve, moraliserende en clichématige beeldvorming is duidelijk: ze versterkt stigma.

Stigma heeft een negatieve impact op iemands kwaliteit van leven. Het zorgt voor schaamte en schuldgevoelens. Het ondermijnt het zelfvertrouwen en het geloof in eigen kracht om de problemen aan te pakken. Het kan op die manier bemoeilijken dat iemand de moed vindt om met het probleem naar buiten te komen en hulp te zoeken.

Soorten stigma

Stigma komt voor in meerdere vormen. Het meest bekend is **publiek stigma**, wat slaat op stigma op basis van de negatieve opvattingen die in de maatschappij leven. Daarnaast bestaat ook **structureel stigma**. Dat begrip verwijst naar wetten, regels en voorschriften die discriminerend zijn voor mensen die bijvoorbeeld een bepaalde ziekte, aandoening of klacht hebben of hadden. Een andere vorm is **zelfstigma** wat wil zeggen dat mensen het negatieve label of de stempel die ze toegewezen krijgen op den duur voor waar aannemen en als deel van hun persoonlijkheid gaan beschouwen. **Geanticipeerd stigma** verwijst naar situaties waarin iemand er zicht bij voorbaat aan verwacht om afgewezen of beoordeeld te worden omwille van bijvoorbeeld een alcohol-, illegaal drug- of gokprobleem.

Tot slot mag niet uit het oog worden verloren in welke mate ook gezins- en familieleden, vrienden en andere naastbetrokken onder allerlei negatieve associaties kunnen lijden. De sterk afkeurende houding van de buitenwereld zorgt ervoor dat ook zij er vaak mee worstelen om zich te laten horen of om voor zichzelf op te komen. Uit angst op onbegrip of vrees om beoordeeld te worden. Het ondermijnt het sociaal leven en versterkt hun isolement. Op die manier worden zij slachtoffer van wat **associatief stigma** heet.

> ***"Zodra men hoort dat iemand in je gezin drugs gebruikt of een alcoholprobleem heeft, word je daarop bij tal van diensten als hele gezin beoordeeld. En daarboven wordt er vaak ook nog eens geoordeeld over hoe je daar als gezin mee omgaat."***

Stigma als drietrapsraket?

1. Onderzoek laat er weinig twijfels over bestaan: stigma bij chronische alcohol-, gok- of illegale drugproblemen is hardnekkiger en groter dan bij psychische problemen zoals depressie of schizofrenie. Cruciaal daarbij is dat ze door nogal wat mensen niet eens als een ziekte beschouwd worden maar als een **eigen keuze** of **eigen schuld**. Terwijl bijvoorbeeld een burn-out of depressie gelukkig al vaker wordt beschouwd als iets is wat je overkomt. Uiteraard kan het iemands keuze zijn om alcohol te drinken, illegale drugs te gebruiken of te gokken, maar het is niemands keuze om daarmee in de problemen te komen.

   Het zou al een stap vooruit zijn mocht men die chronische alcohol-, gok- of illegale drugproblemen meer als een ziekte in plaats van een moreel verkeerde keuze kunnen zien. Maar dan nog vrijwaart die benadering ze niet van mogelijk stigma. Doorheen de geschiedenis werd immers ook aan bepaalde ziektes stigma gekoppeld (denk aan lepra of recenter aids). Niet zelden ging dat gepaard met een ondertoon van eigen verantwoordelijkheid of 'onverantwoord' gedrag. Overigens is het omwille van de complexiteit van alcohol-, gok- of illegale drugproblemen een verenging om ze louter als een (behandelbare) ziekte te zien; ze ontwikkelen zich tenslotte in een sociale context die mee bepalend kan zijn.

2. Een tweede veel voorkomende opvatting die bijdraagt tot stigma is de overtuiging dat aanhoudende alcohol-, illegale drug- of gokproblemen een kwestie van **gebrek aan wilskracht** zou zijn. Die opvatting gaat voorbij aan de mate waarin de beperking van vrije keuze of controleverlies net eigen is aan afhankelijkheid van alcohol of andere drugs. In de praktijk uit ze zich in clichés zoals 'wie echt wil, kan wel degelijk stoppen', 'wie er niet in slaagt, heeft een zwak karakter' of nog andere uitspraken die gestoeld zijn op het idee dat het allemaal een kwestie van louter persoonlijke verantwoordelijkheid is. Naarmate de maatschappij steeds meer nadruk legt op het individu en individuele verantwoordelijkheden - en bij uitbreiding opvattingen zoals het feit dat je je eigen gezondheid en geluk in eigen hand hebt of kan/moet nemen steeds meer opgang maken - wint dit soort opvattingen uiteraard ook aan kracht.

3. Een derde typisch kenmerk voor stigma omtrent alcohol, illegale drugs of gokken is het feit dat het **langdurig** kan doorwegen. Zo gebeurt het niet zelden dat iemand zelfs vele jaren na ontwenning of herstel nog steeds wordt benoemd of aangewezen als 'ex-gebruiker', 'ex-drinker' of 'ex-verslaafde' en zodoende nog steeds te maken krijgt met vooroordelen en zelfs discriminatie omwille van het verleden.

Hoe andere (beeld-)taal ons anders kan doen kijken en denken

Rechtenvrije afbeeldingen via Pixabay

Publieke beeldvorming (letterlijk in de vorm van beelden, zoals in bovenstaande voorbeelden van stockfoto's die vaak clichés weergeven) maar ook taalgebruik versterkt vooroordelen, stigma en discriminatie. Taal creëert immers de realiteit. Denk maar aan termen zoals **junkie, dronkaard, heroïnehoertje, crackbaby, ...**

Dronkaard gaat aan de haal met tien blikken bier uit nachtwinkel en wordt opgepakt

Een dronken man is zaterdagnacht opgepakt nadat hij uit een nachtwinkel tien blikken bier had gestolen.

dvd

Zondag 17 mei 2020 om 14:11

Moordzaak op heroïnehoertje na 15 jaar heropend

30/07/2011 om 03:00 door (PHU) - Print - Corrigeer

De Standaard Meest recent Binnenland Buitenland Opinie Economie Cult

HOME > NIEUWS > BINNENLAND

Doorsnee junkie is 31 en woont bij mama

27/01/2015 om 06:58 door wba

Berichtgeving omtrent alcohol-, gok- en illegale drugproblemen draait vaak om criminaliteit en overlast of om de problemen van bekende personen. Die focus draagt uiteraard bij tot een bepaalde beeldvorming. Bijvoorbeeld wanneer berichtgeving over bekende personen vooral lijkt de draaien rond de impliciete vraag wanneer het weer fout zal lopen, eerder dan aandacht te hebben voor de vraag waarom het zo moeilijk is om zo'n probleem te overwinnen.

Een neutralere taal voorkomt marginalisering en 'ontmenselijking' (dehumanisering) van de persoon waarover men het heeft. Stigma betekent immers dat iemand niet langer wordt benaderd als persoonlijkheid in al haar facetten maar als een stereotype. Niet alleen op de betrokkene zelf maar ook op naasten kan dit een grote negatieve impact.

Bewuster met taal en beeld omgaan

Dergelijke beeldvorming maakt het belangrijk om op alle niveaus in communicatie zorgzaam te zijn in taalgebruik. Vooral ook omdat het terugvallen op bepaalde taal of beelden niet altijd tijd doelbewust gebeurt. Iedereen wordt immers beïnvloedt door de heersende maatschappelijke attitudes. Dat maakt dat het geen uitzondering is dat bijvoorbeeld ook professionals in de alcohol- en drughulpverlening of de ruimere zorg zich bedienen van taal die bijdraagt tot negatieve beeldvorming of stigma. Meer nog: ook familieleden die heel dicht staan bij iemand met een alcohol-, illegaal drug-, medicatie- of gokprobleem blijken in hun manier van omgaan en communicatie met die geliefde bij te dragen tot stigma. Terwijl ze zelf ook het slachtoffer kunnen zijn van associatief stigma. Deze vaststelling illustreert dat het vooral belangrijk is dat men zich ruim maatschappelijk probeert bewust te worden en een zekere alertheid creëert voor de mate waarin men zich van bepaalde (beeld-)taal bedient.

Stigmatiserende taal is niet onschuldig:

- Ze vormt een drempel voor mensen om hulp te zoeken (of te aanvaarden). Denk hierbij aan mensen die aarzelen om hulp te zoeken uit schrik om beoordeeld en gelabeld te worden.
- Ze bemoeilijkt het probleembesef bij mensen wat voorkomt dat ze hulp gaan zoeken of aanvaarden. Niemand wil immers voor zichzelf toegeven tot een gestigmatiseerde groep te behoren.
- Ze beïnvloedt de beschikbaarheid en de kwaliteit van de (gezondheids-)zorg. Want ook onder hulpverleners bestaan helaas nog vooroordelen en stigmatiserende opvattingen ten opzichte van mensen met alcohol- of andere drugproblemen.
- Ze kan het beleid qua preventie, hulpverlening en zorg op vlak van alcohol- en andere drugproblemen beïnvloeden. Denk hierbij aan gevoelige discussies over schade-beperkende maatregelen of omtrent ouderschap van mensen die drugs gebruiken.

Iedereen heeft hierin zijn rol te spelen. De **media en de pers** kunnen via de (beeld-)taal die ze hanteren een belangrijke impact hebben. Zoals in het verleden al bewezen is op vlak van andere thematieken (al dan niet op vlak van geestelijke gezondheid) kunnen zij een heel positieve invloed hebben op de maatschappelijke attitudes.

Maar ook **beleidsmakers en professionals in preventie, zorg of hulpverlening** kunnen in hun manier van communiceren een verschil maken. Ook door hen worden mensen die illegale drugs gebruiken of die een alcohol-, drug- of gokprobleem hebben jammer genoeg nog vaak als onbetrouwbaar (‘heeft misschien geen echte klachten maar wil vooral een voorschrift of medicatie te pakken krijgen’), gevaarlijk (‘wil geld of medicatie stelen’, ‘kan gewelddadig worden’) of ongemotiveerd (‘is op zoek naar een lapmiddel en wil eigenlijk niet geholpen worden’) bejegend. Vrij recent Nederlands onderzoek bevestigt dat cliënten en patiënten veel discriminatie in de hulpverlening en gezondheidszorg ervaren en daar bovendien in aanzienlijke mate op anticiperen.

Beter inzicht en begrip ten goede van alle betrokkenen

Correcte en wetenschappelijk onderbouwde informatie als maatstaf kan voor alle betrokkenen een belangrijk vertrekpunt zijn. Zowel voor wat betreft het ontstaan van alcohol-, illegale drug, en gokproblemen als op vlak van de behandeling en het herstel. Essentieel daarbij is het inzicht dat het telkens om een complex samenspel van drie factoren gaat: het middel (alcohol, de illegale drug, het gokken) maar ook de mens (de persoon met al zijn unieke kenmerken) en het milieu (de onmiddellijke omgeving maar ook de ruimere maatschappelijke context) wat ook het MMM-model wordt genoemd. Zulke informatie kan helpen om onwetendheid, publieke misvattingen en vooroordelen bij te sturen. Een beter maatschappelijk begrip van wat afhankelijkheid of alcohol-, drug- en gokproblemen zijn, kan alleen maar ten goede komen aan al wie baat heeft bij hulp maar de stap daartoe nog niet durft te zetten. Ten goede komen ook aan zij die niet langer als 'hopeloos' of 'levenslang gedoemd' worden beschouwd maar als individuen in plaats van stereotypen. Individuen die lijden en voor wie herstel meestal echt wel mogelijk is.

Een beter begrip hoeft niet te betekenen dat de effectieve problemen die alcohol, illegale drugs of gokken veroorzaken en het leed dat ze aan de betrokkenen, hun naastbestaanden en de maatschappij berokkenen geminimaliseerd of weggemoffeld moet worden. Het gebruik van alcohol, illegale drugs en gokken kan gedrag uitlokken dat sterke afkeuring verdient. Bijvoorbeeld wanneer het de gezondheid, de veiligheid of het welzijn van anderen in gevaar brengt of de openbare orde verstoort, voor overlast zorgt en dergelijke meer.
Het is echter belangrijk dat de afkeuring daarvan positieve gedragsverandering ten goede komt. Wanneer ze bijdraagt tot stigma kan ze een averechts effect hebben. Dat kan diegenen die hun gedrag bijgestuurd hebben of dat proberen te doen de moed ontnemen om hun inspanningen voort te zetten. Een laag zelfvertrouwen en de langdurige impact van stigma kan iemands geloof in herstel immers onderuit halen. Mensen in herstel zijn zich vaak erg bewust van de schade die ze in het verleden hebben aangericht en proberen hard om daar iets positiefs voor in de plaats te stellen. Maar vooroordelen en afwijzing kunnen aanzienlijke drempels opwerpen om terug een plaats in de maatschappij te verwerven (op vlak van bijvoorbeeld tewerkstelling, huisvesting, sociaal leven, toegang tot de gezondheidszorg). Op die manier kan een situatie ontstaan waarbij men een dubbele strijd moet leveren: die voor succesvol herstel en tegelijk die om stigma te overwinnen.

"The stigma associated with drug use – the belief that bad kids use, good kids don't, and those with full-blown addiction are weak, dissolute and pathetic – has contributed to the escalation of use and has hampered treatment more than any single other factor" David Sheff – Auteur 'Beautiful Boy'

Taal vrij van stigma: hoe dan?

Iedereen die een beeld maakt of tekst schrijft weet hoe groot de impact daarvan is op de inhoud van de boodschap. Wie enige feeling voor deontologie heeft, weet dan ook hoe belangrijk het is op een respectvolle manier met de betrokkenen om te gaan. Dit besef kan al een groot verschil maken.

Aanvullend zijn er een aantal richtlijnen en concrete tips die kunnen helpen.

Hou volgende 4 aandachtspunten in het achterhoofd en gebruik taal die[1]:

1. Respect toont voor de waardigheid waar iedereen recht op heeft. In dat opzicht is het erg nuttig om gebruik te maken van zogeheten **'Person-first language (PFL)'**. Daarbij ga je ervan uit dat iemand een probleem heeft en niet het probleem is of wordt. Spreken over 'iemand die een alcoholprobleem heeft' (PFL) in plaats van over een 'alcoholverslaafde' of 'drinker' voorkomt dat de persoon gereduceerd tot het probleem.
2. Focust op de **wetenschappelijke**, medische aard van alcohol- en andere drugproblemen en de behandeling ervan.
3. Die de nadruk legt op **herstel**, het potentieel voor herstel en dat ook aanmoedigt.
4. Geen (ongewilde) versterking van stereotypes of negatieve attitudes aanmoedigt door het gebruik van straattaal, idiomen en dergelijke meer.

→ Zonder problemen te minimaliseren, is het belangrijk de veerkracht van de betrokkenen voldoende te benadrukken en te focussen op de kansen voor herstel.

→ Maak in verhalen en berichtgeving duidelijk dat een alcohol-, illegaal drug- of gokprobleem geen kwestie is van schuld of zwakte en heb aandacht voor de mate waarin de ernst van de problemen kunnen verschillen van persoon tot persoon en naargelang iemands context.

→ Draag bij tot het besef dat dit soort problemen iedereen kan overkomen en zich allesbehalve situeert bij of beperkt tot mensen met een lagere sociale status, opleidingsniveau en dergelijke.

→ Heb oog voor de inspanningen die mensen doen om - in weerwil van soms veel negativiteit rondom hen - aan hun probleem te werken, ook al lukt dat soms heel moeilijk.

→ Heb aandacht voor de impact van berichtgeving op naastbetrokken. Terwijl zij een enorm belangrijkende steunende en helpende rol kunnen spelen, zijn zij helaas vaak mee het slachtoffer van stigmatiserende beeldvorming en wordt hun inzet nog te vaak over het hoofd gezien.

[1] *(Bron: Broyles LM, Binswanger IA, Jenkins JA, et al. Confronting inadvertent stigma and pejorative language in addiction scholarship: a recognition and response. Subst Abus. 2014;35(3):217-221.)*

Woordkeuze kan een verschil maken. Een aantal concrete voorbeelden:

Typische, stigmatiserende taal	**Suggesties voor neutraler woordgebruik**
Druggebruiker	Persoon, iemand die drugs gebruikt In hulpverlening: patiënt, cliënt, gast, …
Drinker	Persoon, iemand die alcohol drinkt
Dronkaard	Iemand die dronken is, iemand die een alcoholprobleem heeft
Gokker	Persoon, iemand die gokt
Verslaafde	Persoon, iemand met een alcohol-, gok-, illegaal drugprobleem
Ex-verslaafde	Persoon, iemand in herstel
Iemand die verslaafd is aan alcohol, drugs, gokken	Iemand die een alcohol-, drug-, gokprobleem heeft
Junkie	Persoon, iemand met een illegaal drugprobleem
Iemand die clean is	Iemand die niet meer drinkt, drugs gebruikt, gokt; Iemand die gestopt is met drinken, gebruiken of gokken
Injecterende druggebruiker	Persoon, iemand die drugs injecteert
Afkicken	In herstel zijn, in behandeling zijn, ontwennen
Alcoholmisbruik, drugmisbruik	(Riskant) alcoholgebruik, druggebruik
Drugs bestrijden, tegen alcohol, drugs, gokken vechten (en ander 'combatief' taalgebruik)	Omgaan met, aanpakken van, een antwoord bieden aan, …

Hoe woorden of begrippen gehanteerd worden, kan ook een verschil maken:

'Verslaving' is bijvoorbeeld een veel gehanteerd begrip. Het heeft het voordeel van de duidelijkheid en is voor veel mensen een bevattelijk begrip. Maar het kan tegelijk ook als een erg beladen term gehanteerd worden. Bijvoorbeeld omdat hij mensen ten onrechte indeelt in twee groepen: zij met een verslaving en de anderen.

Het is daarom aangeraden om begrippen zoals verslaving met het nodige gevoel voor de context en zo correct en respectvol mogelijk te hanteren. Met name dus niet om een oordeel of uitspraak over een bepaald iemand of groep van mensen te doen maar wel om de problematiek in zijn geheel te benoemen.

Overigens is het zelfs wat dat laatste betreft vaak haalbaar om voor alternatieve, neutralere bewoordingen te kiezen. Zo is het voor de betrokkenen vaak veel aanvaardbaarder om te spreken alcoholproblemen, illegale drugproblemen of gokprobleem in plaats van verslaving. Deze formulering heeft meteen ook het voordeel dat ze duidelijk maken dat de impact en mogelijke problemen door het gebruik van alcohol, illegale drugs of door gokken veel verder rijkt dan de afhankelijkheid ervan (denk bijvoorbeeld aan de relationele impact, maatschappelijke impact maar ook aan gevolgen op korte termijn door overmatig gebruik).

Als achtergrond...

Een paar bevindingen uit onderzoek die helpen om het stigma in perspectief te plaatsen.

Nederlands onderzoek (Van Boekel, 2015) peilde naar de mate de bevolking instemde met restricties voor mensen met alcohol- of andere drugproblemen:

- 57% stemt in met een verbod om voor kinderen te zorgen;
- 66% stemt in met een verbod om een publieke functie te vervullen (bvb. leerkracht);
- 62% stemt in met een verbod om een rijbewijs te bezitten;
- 47% stemt in met een gedwongen behandeling bij een alcohol- of drugprobleem.

Een eerdere review van diverse internationale onderzoeken (Schomerus, 2011) leert:

- dat 60% niet de buur zou willen zijn van iemand met een alcoholprobleem terwijl 19% geen buur met een depressie en 37% geen buur met schizofrenie wenste;
- dat 19 tot 49% een alcoholprobleem als een psychische ziekte beschouwde terwijl dit 57 tot 95% bedroeg voor schizofrenie;
- dat 54 tot 60% van mening was dat een alcoholprobleem iemands eigen schuld is tegenover 4 tot 13% voor andere psychische aandoeningen.

Onderzoek in Groot-Brittannië (The UK Drug Policy Commission, 2010) leert:

- dat twee derde nooit iemand met een verleden van heroïnegebruik zou aanwerven;
- dat 58% drugproblemen vooral ziet als een gebrek aan karakter en zelfdiscipline;
- 9% van de mensen niet zou willen wonen naast iemand met psychische problemen maar 44% geen buur wil die een drugprobleem heeft gehad;
- Een op drie mensen denkt dat het onverstandig is om je kinderen te laten spelen met de kinderen van iemand die een drugprobleem had;
- 23% ervan overtuigd is dat ouders er op een of andere manier schuld aan hebben als hun kind met drugs in de problemen komt;
- 93% vindt dat iemand met psychische problemen recht heeft op de best mogelijke zorg maar dat dit slechts 68% bedraagt als het om drugproblemen gaat;
- Slechts 2 op 5 zou willen samenwerken met een collega die een drugprobleem heeft gehad. Maar ook 57% van mening is dat we als maatschappij onze mening moet aanpassen en toleranter zijn tegenover mensen met een drugverleden.

NOOT:

Veel geestelijke gezondheidsproblemen gaan gepaard met stigma. In de voorbije decennia is er gelukkig een al wat positievere beeldvorming gekomen. Bijvoorbeeld dankzij de inspanningen van Te Gek!? Bovenstaande vergelijking tussen (problemen met) alcohol, illegale drugs en gokken enerzijds en geestelijke gezondheidsproblemen anderzijds, heeft uiteraard niet de intentie om het stigma op deze laatste te minimaliseren. Tenslotte is er ook een duidelijke potentiële samenhang tussen alcohol-, illegale drug- en gokproblemen en tal van psychische problemen. Deze stellingen zijn vooral bedoeld om te illustreren in welke mate de beeldvorming omtrent alcohol, illegale drugs en gokken nog achterop hinkt.

Colofon

Samengesteld door Tom Evenepoel, coördinator De Druglijn

V.U.: P. Van Deun, Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel

Foto's: iStock en Pixabay

Ondernemingsnummer: 0424.327.587. - RPR Brussel

VAD, Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel
T 02 423 03 33
vad@vad.be | www.vad.be

VLAAMS EXPERTISECENTRUM
ALCOHOL EN ANDERE DRUGS